EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.12.2025
COM(2025) 688 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

komisjoni läbirääkimiste kohta ekspordikrediidi valdkonnas määruse (EL) nr 1233/2011 tähenduses

1. Sissejuhatus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määruse (EL) nr 1233/2011 (mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ)[1] I lisas on sätestatud, et Euroopa Komisjon esitab igal aastal Euroopa Parlamendile aruande riiklikult toetatavate ekspordikrediitide üle peetud läbirääkimiste kohta. Käesolev aruanne käsitleb rahvusvaheliste ekspordikrediidi eeskirjadega seotud peamisi suundumusi 2024. aastal (1. jaanuarist kuni 31. detsembrini).

Alates 1970. aastate lõpust on **OECD riiklikult toetatava ekspordikrediidi kokkulepe** (edaspidi „kokkulepe“) peamine rahvusvaheliste ekspordikrediidi eeskirjade kogu[2]. Lisaks ekspordikrediiditehingute üldeeskirjadele sisaldab kokkulepe ka sektorileppeid, mis hõlmavad erieeskirju konkreetsete tööstussektorite ja tegevusliikide rahastamise kohta, sealhulgas kliimamuutuste sektorilepe, laevanduse sektorilepe ja õhusõidukite sektorilepe.

2. Aruandeperioodil OECDs toimunud arengud

Asjaomase aruandeperioodi kõige olulisemad arengud olid järgmised: kokkuleppe artikli 6 läbivaatamine, et laiendada kivisöel töötavate elektrijaamade projektide suhtes kehtivat keeldu kõigile fossiilkütustega seotud projektidele, arutelude käivitamine konkreetsete rahastamistingimuste üle sotsiaaltaristu ja arengumaade jaoks, erinevate projektiklasside läbivaatamine kliimamuutuste sektorileppes, 15. märtsil 2024 laevaehituskomitee mitteametliku eksperdirühma esimene kohtumine arutelude käivitamise raames laevanduse sektorileppe muutmiseks, et võtta eelkõige arvesse heiteta ja vähese heitega laevu, ning 18. novembril 2024 eksperdirühma moodustamine, millele anti ülesanne vaadata läbi õhusõidukite sektorileppe Kaplinna konventsiooni loend (edaspidi „konventsiooni eksperdirühm). Allpool on välja toodud ka mitmed muud märkimisväärsed suundumused.

Fossiilkütuste toetused

Pärast seda, kui EL esitas kokkuleppeosalistele 2022. aasta juulis ettepaneku kokkuleppe artikli 6 läbivaatamise kohta eesmärgiga laiendada kivisöel töötavate elektrijaamade projektide suhtes kehtivat keeldu kõigile fossiilkütustega seotud projektidele (sealhulgas küttesöe kaevandamine ja transport, toornafta ja maagaasi leiukohtade uurimine, toornafta ja maagaasi tootmine, transport, ladustamine, rafineerimine ja jaotamine energiasektoris ning energiatootmine ilma kasvuhoonegaase oluliselt vähendava tehnoloogiata), samuti uuendatud ettepaneku 2023. aasta novembris, milles esitati rohkem teavet kavandatud lähenemisviisi kohta, esitas EL 2024. aasta märtsis artikli 6 läbivaatamise kohta uue ettepaneku. Selles ettepanekus soovitati, et kokkuleppeosalised ei tohiks anda riiklikult toetatavaid ekspordikrediite või seotud abi fossiilkütustel põhineva energeetika sektorile ning teha seda ainult piiratud ja selgelt määratletud tingimustel, mis on kooskõlas 1,5 °C soojenemise piirangu ja Pariisi kokkuleppe eesmärkidega.

---

1 ELT L 326, 8.12.2011, lk 45.

2 Praegu on kokkuleppel 11 osalist: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Euroopa Liit, Jaapan, Kanada, Korea, Norra, Šveits, Türgi, Uus-Meremaa ja Ühendkuningriik.

Pärast osalistelt muude ettepanekute ja soovituste laekumist esitati 24. novembril 2024 uus ühisettepanek ja osalistel paluti esitada oma märkused detsembri keskpaigaks. Kuna osalised ei jõudnud aasta lõpuks kokkuleppele, jätkusid arutelud veel 2025. aastal.

Kokkuleppe sissemaksete kord

Kuna osaliste detsembris 2023 kokkulepitud paindlikkus ajutiselt alandada nõutavat sissemakset tehingute puhul II kategooria riikides 15 %-lt 5 %-le pidi aeguma 13. detsembril 2024, hakati pidama kõnelusi alalise paindlikkuse võimaluse üle, sealhulgas selle üle, kas selline paindlikkus saaks olla suunatud sotsiaaltaristule. Sellega seoses esitas EL dokumendi, milles kutsuti üles koostama faktipõhist analüüsi kokkuleppe erinevate sidusrühmade vajaduste ja eesmärkide kohta, tagamaks, et otsused võimalike muudatuste kohta kokkuleppe sissemaksete korras oleksid kooskõlas selliste OECD üldpõhimõtetega, nagu erakapitali kaasamine, jätkusuutliku laenuandmise tavad ja võrdsed tingimused.

Pärast osaliste omavahelisi arutelusid järeldati, et neil ei olnud tol ajal soovi muuta sissemaksete paindlikkus alaliseks ning et seega lõppeks selle paindlikkuse kehtivus 13. detsembril 2024. Siiski märkisid osalised, et arutelud sissemaksete alandamise üle ja seoses sotsiaaltaristuga olid seotud laiema küsimusega arengumaadele antava toetuse suurendamise kohta, ning leppisid kokku jätkata arutelusid sellele laiemale küsimusele parima lahenduse leidmiseks.

Kaubandusega seotud abi küsimused

2024. aasta lõpupoole soovitati OECD sekretariaadi ettepanekus lisada kokkuleppesse aruandlusnõuded ja kohustus kohaldada sidumata riikliku arenguabi krediidi andmisel rahvusvahelist võistupakkumist, mida sisaldab sidumata arenguabi krediiti käsitlev leping. Osalised kutsusid OECD sekretariaati üles koostama 2025. aasta märtsi kohtumise jaoks teksti kavandi.

Lisaks käivitati ka arutelud, et vaadata läbi kokkuleppes kehtestatud metoodika seotud abi tehingute soodustustaseme arvutamiseks. Seda 1990. aastatel väljatöötatud metoodikat on võibolla vaja muuta, et kajastada paremini tänapäeva tegelikku olukorda.

Sektorilepped

Kliimamuutuste sektorilepe

Kliimamuutuste sektorileppega seotud töös keskenduti 2024. aastal neljale sektorirühmale:

- 1. rühm: kohatäitjaga sektorid (millel puuduvad määratlused ja standardid): projektiklass H 4. liik (vähese heitega veetransport) ja projektiklass J (puhaste vedelate ja gaasiliste kütuste tootmine). Seoses projektiklassiga H leppisid osalised kokku selle projektiklassi edasiste sammude kohta otsustamisega oodata, kuni laevaehituskomitee mitteametlik eksperdirühma on oma töö lõpule viinud. Seoses projektiklassiga J ei ole otsust I lisas sisalduva kohatäitja väljajätmise kohta tehtud ning arutelud jätkuvad.

- 2. rühm: sektorid, mille suhtes kehtib aegumisklausel ja mis peaksid 30. juunist 2024. välja jääma: projektiklass G (vähese heitega tootmine) ja projektiklass I (vähese heitega tootmine). Osalised leppisid kokku need projektiklassid kokkuleppes säilitada ning hiljemalt 30. juuniks 2026 selleks ajaks väljatöötatud rahvusvahelised standardid läbi vaadata ja otsustada, kas neid kannetesse lisada.

- 3. rühm: traditsioonilised sektorid: projektiklass B (tervendamisprojektid fossiilkütuseid kasutavates elektrijaamades, fossiilkütuste asendamine) ja projektiklass C (energiatõhusus). Neid sektoreid käsitleti koos artikli 6 läbivaatamise käigus (vt eespool).

- 4. rühm: muud sektorid: projektiklass D (süsinikdioksiidi kogumine, kasutamine ja säilitamine), projektiklass E (energia ülekandmine, jaotamine ja salvestamine) ja projektiklass F (saastevaba vesinik ja ammoniaak); tõstatati küsimusi nende projektiklasside tõlgendamise kohta ning alustati arutelusid kliimamuutuste sektorileppe I liite teksti võimaliku muutmise üle.

Laevanduse sektorilepe

Laevaehituskomitee mitteametliku eksperdirühma esimene kohtumine toimus 15. märtsil 2024 ning rühma järgmised kohtumised toimusid 21. juunil 2024 ja 22. novembril 2024. Aruteludes keskenduti heiteta ja vähese heitega laevade määratlemisele ning nende laevade konkreetsete rahastamistingimuste kindlaksmääramisele.

Et luua aruteludele alus ja neid suunata, kutsuti eksperte tegema ettekandeid erinevatel teemadel, nagu Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni strateegia, mis käsitleb laevandussektori süsinikuheite vähendamist ja näitajaid, ning olemasolevad laevanduse rahastamise kestlikkustaksonoomiad. Delegatsioonidel paluti tutvustada oma laevade rahastamise tavasid eesmärgiga paremini mõista ja kaardistada erinevaid kontrollikoja tavasid.

Nende arutelude põhjal esitas EL 2024. aasta novembris ettepaneku inkorporeerida turuintressi viitemäära kokkuleppe kord laevanduse sektorileppesse, sest puudus selge põhjus, miks peaksid turuintressi viitemäära korrad olema kokkuleppe standardtehingute või laevadega seotud tehingute puhul laevanduse sektorileppe raames erinevad.

Laevandussektori süsinikuheite vähendamist ja laevanduse sektorileppe turuintressi viitemäära reformi käsitlevad arutelud jätkusid ka 2025. aastal.

Õhusõidukite sektorilepe

Oma 73. kohtumisel, mis toimus 18. novembril 2022, hakkasid osalised arutama, kuidas vaadata läbi nende riikide loetelu, kus on lubatud garantiipreemiate alammäärade vähendamine („Kaplinna loend“), nähes, et Kaplinna loendit on ajakohastatud ainult ühe uue riigi lisamisega ja et ühtki riiki ei ole kunagi loendist eemaldatud või selle loendisse kuulumine pärast sinna lisamist vähemalt läbi vaadatud. Nende arutelude tulemusel loodi õhusõidukite sektorileppe osaliste 75. kohtumisel 18. novembril 2024 Kaplinna konventsiooni eksperdirühm, kes abistaks osalisi Kaplinna konventsiooni loendi läbivaatamisel. Arutelud, kuidas seda läbivaatamist kõige paremini korraldada, on veel pooleli.

18. novembril 2024 esitas EL õhusõidukite sektorileppe osalistele ettepaneku kohandada helikopterite osas sektorileppe tingimusi, eelkõige seoses tavadega anda toetust enne krediiditähtaja algust. Aruteludes käsitleti ka võimalust teha õhusõidukite sektorileppes muudatusi seoses hoolduse, remondi ja kapitaalremondi lepingutega, samuti kestlikku lennundust ja ekspordikrediidi stiimuleid lennunduse süsinikuheite vähendamiseks.

Muud arengud

Turuintressi viitemäära reform

Pärast LIBORi lõpetamist 2021. aastal leppisid osalised oma 159. kohtumisel 2023. aasta novembris kokku pikendada turuintressi viitemäära ajutise marginaali kehtivust – 100 baaspunkti, mille kehtivusaeg pidi lõppema 14. juulil 2024, ühe aasta võrra (st 14. juulini 2025), et oleks aega arutada püsivama lahenduse üle, mis tagaks eksportijatele, ostjatele ja sidusrühmadele prognoositavuse. 2024. aastal esitasid osalised alternatiivsed ettepanekud ja küsimus jäeti 2025. aasta märtsi koosoleku päevakorda.

Ühisseisukoht

2024. aastal tegid osalised ühisseisukoha ettepaneku. Ühisseisukoht, mille kohta tehti ettepanek 19. detsembril 2024 ja mille osalised seejärel heaks kiitsid, oli mõeldud kohalike kulude toetuse suurendamiseks, et katta Kamerunis linnamaantee Yaoundé Nsimalen ehitamisega seotud ümberasustamise kulud. Ühisseisukoht jõustus 31. jaanuaril 2025 ja selle kehtivus lõpeb 30. jaanuaril 2027.

Komisjon hoiab Euroopa Parlamenti uute suundumustega nõuetekohaselt kursis.